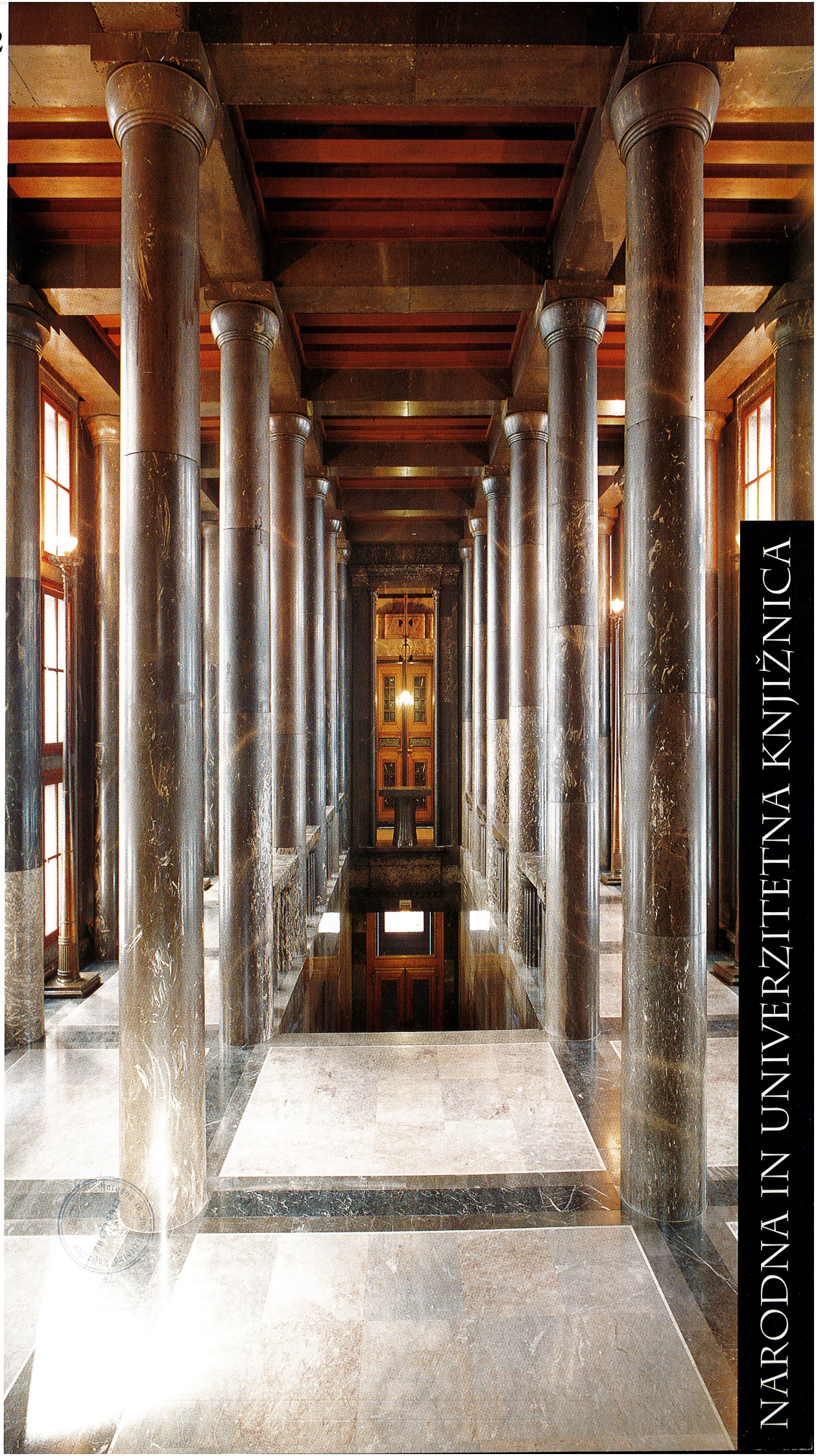

LJUBLJANA

KNJIŽNIČARŠKE NOVICE

11/12

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

november-december 2004

Knjižničarske novice 14(2004)11-12
ISSN 0353-9237

Izdala in založila: *Narodna in univerzitetna knjižnica*
Turjaška 1
1000 Ljubljana
telefon (01) 2001 172, 2001 176, 2001 110
<http://www.nuk.uni-lj.si/>

Za knjižnico: *mag. Lenart Šetinc*
Odgovorna urednica: *Helena Drewry*
Uredniški odbor: *dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, dr. Maja Žumer*

Naslovnico oblikoval: *Aleksij Kobal*
Fotografija na naslovnici: *Goran Bertok*
Tisk: Tiskarna Littera picta, d.o.o.

Naklada: 415 izvodov. Naročnino, naročila in odpovedi pošiljajte pisno na naslov uredništva. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za »Knjižničarske novice«, Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti: knjiznicarske-novice@nuk.uni-lj.si

MEDNARODNA SREČANJA

8. SEMINAR ARHIVI, KNJIŽNICE, MUZEJI

24. - 26. november 2004,
Poreč (Hrvaška)

Od 24. do 26. novembra 2004 je v Poreču potekal osmi seminar ARHIVI, KNJIŽNICE, MUZEJI možnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture (<http://jagor.srce.hr/akm/akm8/index.html>). Seminar je letno posvetovanje in srečanje hrvaških kolegov, ki ga organizirajo Hrvaško knjižničarsko društvo, Hrvaško arhivistično društvo in Hrvaško muzejsko društvo. Glavno breme organizacije so letos nosili arhivarji. NUK je letos na to posvetovanje poslala Heleno Drewry, Aljošo Pelhana in Darijo Rozman.

Seminar je potekal v obliki predavanj in v obliki delavnic, udeleženci so se predstavili s poserji, vzporedno je potekala tudi razstava ISIP (http://www.nsk.hr/dogadjanja/isip/isip_zlozbe.html).

Predavanja so obravnavala različne teme:

Ivan Bauer, Jasenka Zajec (NSK): Prijevod norme ISO 5127:2001 Information and documentation – Vocabulary na hrvatski jezik; Vjekoslav Afrić (FFZG). Strategija sustava za upravljanje sadržajima;

Vlatka Lemić (HDA): Projekti prikupljanja digitalnog gradiva: preuzimanje digitalnog gradiva u arhivima;

Branko Franceschi (Muzej moderne i suvremene umjetnosti, Rijeka): Web umjetnost: produkcija, prezentacija, zaštita;

Sofija Klarin (NSK): Projekti arhiviranja mrežnih sadržaja u nacionalnim knjižnicama;

Miroslav Milinović, Nebojša Topolšćak (SRCE): DAMP: sustav za preuzimanje i arhiviranje obveznog primjerka hrvatskih mrežnih publikacija (1);

Tanja Buzina, Sonja Pigac (NSK): DAMP: sustav za preuzimanje i arhiviranje obveznog primjerka hrvatskih mrežnih publikacija (2);

Gillian Hamilton (NK Škotske, Edinburgh, Velika Britanija): Building an integrated digital library - one systems librarian's experience of implementing Encompass; Zoran Osrečki (CISSP, CISA, CISM, Vienna, Austria): Problematika informatičke sigurnosti u AKM domeni; Miroslav Milinović (SRCE), Mirna Willer (NSK): Prema trećoj generaciji bibliotečno-informacijskih sustava; Marko Drpić (Etnografski muzej, Ljubljana, Slovenija): Iskanje toponimov v besedah s sodobnimi iskalnimi orodji; Jozo Ivanović (HDA). Primjena ISO standarda OAIS u dizajnu digitalnog arhiva;

Jože Škofljanec (Arhiv Republike Slovenije, Ljubljana), Nada Čibej (Pokrajinski arhiv Koper, Slovenija), Miroslav Novak (Pokrajinski arhiv Maribor, Slovenija): Primjena međunarodnih arhivističkih standarda u sustavu INFOARH;

Anto Kovačević (Filmoteka, Osijek), Silvester Kmetić (Eko-Monitor, Osijek), Dragutin Katalenac (GISKO): Pilot projekt «Digitalna knjižnica Osijek»; Maja Šojat Bikić (Muzej grada Zagreba): CIDOC u Hrvatskoj 2005. godine Drago Katalenac (GISKO), Sanjica Faletar (FFO): CALIMERA: europski projekt o povezivanju arhiva, knjižnica i muzeja, <http://www.calimera.org/default.aspx>.

Za nas nukovce so bile zanimive predvsem delavnice Od projekta do digitalne zbirke, Digitalne zbirke i korisnici ter Opis zbirki.

Cilj delavnice *Od projekta do digitalne zbirke* je bil v širšem smislu razmislek o vseh elementih, prisotnih pri procesu

digitalizacije v kontekstu organizacijskih in strokovnih zahtev, ki se pojavljajo pri oblikovanju različnih digitalnih zbirk. Na delavnici so posamezni predavatelji opozarjali na vlogo, ki jo ima projekt digitalizacije na celotno poslovanje, delovne procese v posamezni organizaciji, na oblikovanje uporabnikovih potreb in na zahteve, ki jih ta proces postavlja pred strokovne delavce. Voditeljica delavnice Sofija Klarin iz hrvaške nacionalne knjižnice je poudarila, da delavnica pravzaprav ni pripeljala do pravih zaključkov, ker se je v organizacijskem, predvsem pa v vsebinskem smislu nadaljevala v delavnico Digitalne zbirke in uporabniki, je pa pokazala, da postaja proces digitalizacije del vsakodnevnega delovnega procesa. V delavnici so bile sistematično predstavljene: popis digitalnih zbirk na hrvaškem (podatke o digitalnih zbirkah na Hrvaškem zbira Komisija za avtomatizacijo), digitalna zbirka Psihiatrične bolnišnice v Vrapčah, digitalne zbirke službenih publikacij na hrvaškem, digitalne zbirke v hrvaških arhivih in v muzejih.

Pripravljalci delavnice *Digitalne zbirke in uporabniki* so poudarili, da je bila do pred nekaj let glavna pozornost in ustvarjalni napor pri razvoju digitalnih zbirk namenjena predvsem organizacijskim, finančnim, tehničnim in drugim problemom pri oblikovanju digitalnih zbirk, vprašanje odnosa med uporabnikom in obstoječimi digitalnimi zbirkami pa je ostajalo v ozadju. Izpostavljena so bila naslednja vprašanja: oblike in omejitve pristopa k digitalnim zbirkam, pričakovana funkcionalnost digitaliziranih zbirk, prevzemanje vsebine v različnih formatih, vsebinsko povezovanje zbirk, kaj sploh vemo o uporabnikih digitalnih zbirk, kaj uporabniki od digitalnih zbirk pričakujejo in ali uporabniki lahko vplivajo na razvoj digitalnih zbirk. Med sklepi delavnice omenimo le najpomembnejše: namen digitalne zbirke mora biti natančno definiran, treba je proučiti potrebe uporabnikov.

Vsakoletno srečanje arhivarjev, muzealcev in knjižničarjev v sosednji Hrvaški je postalo že tradicionalno in pomeni korak naprej pri gradnji sodobnih pristopov do uporabnikov v digitalnem okolju. Posvetovanje je udeležencem prikazalo razvojno pot izgradnje digitalnih zbirk podatkov in poudarilo pomen povezovanja sorodnih inštitucij (knjižnice, arhivi, muzeji ...), pri skupni izgradnji digitalnih zbirk gradiva in programsko enotno zasnovanih portalov. Takšno sodelovanje ob sprotni digitalizaciji določenega dela gradiva in razvoju zbirk podatkov (normativa), nam kaže pot in nam daje nov zagon za razvojno delo na področju knjižničarstva.

Helena Drewry, Aljoša Pelhan,
Darija Rozman,
Narodna in univerzitetna knjižnica

SPLOŠNE KNJIŽNICE

POTREBE PREBIVALCEV SPREMINJAJO MINIMALNE NORMATIVE

1. Značilni kazalci splošne knjižnične dejavnosti v letu 2003

Dostopnost splošne knjižnične dejavnosti

- V knjižnični mreži je 75,75% realiziran načrt mreže krajevnih knjižnic in 46,37% načrt ureditve postajališč potujočih knjižnic.
- Odprtost: 589 sekund na prebivalca.
- *Prostor: 37,39 m² na 1000 prebivalcev.*
- Čitalniški sedeži: 2,5 sedežev na 1000 prebivalcev.

- Dostop do interneta: 0,29 računalnikov na 1000 prebivalcev.
- Računalniki za uporabnike: 0,42 na 1000 prebivalcev.
- Knjižnično gradivo: 4.081 enot na 1.000 prebivalcev.
- Knjižnično gradivo za mladino: 7.404 enot na 1000 mladih prebivalcev.
- Neknjižno gradivo: 0,24 enot na prebivalca.
- Dostopnost knjižnične zbirke v lokalnih računalniških katalogih: 89 %.
- Dostopnost knjižnične zbirke v prostem pristopu: 85%.
- Prirast knjižničnega gradiva: 211 enot na 1000 prebivalcev.
- Prirast knjižničnega gradiva za mladino: 393 enot na 1000 mladih prebivalcev.
- Prirast neknižnega gradiva: 24,73 enot na 1000 prebivalcev.
- Strokovni knjižničarski delavci: 0,38 delavca na 1000 prebivalcev.

Uporaba splošne knjižnične dejavnosti

- Člani: 253 na 1000 prebivalcev (med njimi 70 mladih do 15. leta starosti).
- Obisk: 4,25-krat na prebivalca.
- Obisk na uro odprtosti knjižnice: 26 obiskovalcev.
- Izposoja knjižnične zbirke: 2,66 krat.
- Izposoja na člana: 42,89 enot knjižničnega gradiva.
- Izposoja na dom na obiskovalca: 3,63 enot knjižničnega gradiva.
- Izposoja na prebivalca: 10,84 enot knjižničnega gradiva.
- Izposoja gradiva po vsebini: 50,79% leposlovje, 49,21% strokovno gradivo.
- Izposoja na knjižničarja: 29.492 enot knjižničnega gradiva.
- Izposoja na zaposlenega: 23.078 enot knjižničnega gradiva.

- Izposoja na uro odprtosti knjižnice: 66 enot knjižničnega gradiva.
- Prireditve: 56 na izposojevališče.
- Obisk prireditve: 31 obiskovalcev na eno prireditve.

Stroški splošne knjižnične dejavnosti

- Delovanje knjižnice: 4.073 SIT na prebivalca.
- Delovanje knjižnice: 16.112 SIT na člana.
- Obisk: 957 SIT na obiskovalca.
- Izposoja gradiva: 376 SIT na izposojeno enoto knjižničnega gradiva.
- Nakup gradiva: 4.323 SIT povprečna cena kupljene enote knjižničnega gradiva.
- Nakup gradiva: 763 SIT na prebivalca.
- Plače: 2.171 SIT na prebivalca.
- Izobraževanje knjižničnih delavcev: 76.924 SIT na delavca.

Tabela, ki jo objavljamo na naslednji strani, je sestavni del prispevka.

Uporabljeni viri:

- Novljan, S.: Splošne knjižnice. Poročilo za leto 2003.- Ljubljana, Narodna in univerzitetna knjižnica, 2004
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic . Uradni list RS 2003, št. 29.
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe.- Uradni list RS, 2003, št. 73.

Silva Novljan,
Narodna in univerzitetna knjižnica

Tabela: Indeks rasti nekaterih značilnih dejavnikov knjižnice v letu 2003 na doseženo povprečje leta 2000 (normativi Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe)

<i>Dejavniki</i>	<i>Leto 2000 (normativ)</i>	<i>Leto 2003 (indeks)</i>
Knjižnično gradivo (na prebivalca)	3, 7 enote	111
Neknjižno gradivo (na prebivalca)	0,3 enote	80
Prirast knjižničnega gradiva (na 1000 prebivalcev)	200 enot	105
Prirast neknjižnega gradiva (na 1000 prebivalcev)	22 enot	112
Gradivo v prostem pristopu	75%	113
Število strokovnih delavcev (na 1000 prebivalcev)	0,37	103
Površina knjižnice (na 10.000 prebivalcev)	300m²	125
Čitalniški sedeži (na 1000 prebivalcev)	2	125
Računalniki za uporabnike (na 1000 prebivalcev)	0,25	168

SLOVENSKI KNJIŽNI KVIZ 2004: »Srečko Kosovel in Primorska«

Povzetek iz poročil slovenskih
splošnih knjižnic o reševanju

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste v splošnih knjižnicah, osnovnih šolah in kje druge prispevali k reševanju Slovenskega knjižnega kviza 2004!

Tokrat je reševanje kviza organiziralo 58 slovenskih splošnih knjižnic v sodelovanju s šolskimi knjižnicami. Reševali so ga tudi otroci zamejskih Slovencev v Italiji in otroci dopolnilnega pouka in slovenskega jezika in kulture v Švici, Nemčiji in Jugoslaviji. Kot vsa leta – je reševanje potekalo od srede marca do konca šolskega leta in še celo poletje, okrog 17. septembra pa so osrednje splošne knjižnice organizirale zaključek reševanja in žrebanje med reševalci. Glavna nagrada je bila udeležba enega reševalca v spremstvu svojega mentorja na državni sklepni prireditvi. Pionirska knjižnica v Ljubljani je opravila žrebanje tudi med reševalci kviza na internetu in desetim izmed njih podelila knjižne nagrade. Društvo Bralna značka-ZPMS pa je podelilo prav tako deset knjižnih nagrad izžrebanim reševalcem izven Slovenije.

Državna sklepna prireditev je bila v Ljubljani, 19. oktobra 2004 (tako pozno zato, ker TV Slovenija prej ni imela prostega termina za snemanje). Kot vsa leta doslej jo je pripravilo Društvo Bralna značka Slovenije-ZPMS. Nagradjeni reševalci kviza in njihovi mentorji iz 60 krajev Slovenije, organizatorji in sodelavci kviza smo se zbrali na Ljubljanskem gradu; pozdravila sta nas Slavko Slak, podpredsednik Mestne občine Ljubljana, in Slavko Pregl, predsednik Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS. Program je prispeval Andrej Rozman Roza, nato je sledilo snemanje TV oddaje o kvizu. Oddaja je

bila že naslednji dan na programu Prvem programu TV Slovenija, nato je sledilo še nekaj ponovitev.

Letošnji Slovenski knjižni kviz je reševalo 31.185 reševalcev. Od tega jih je na internetu sodelovalo 925, 106 rešitev pa smo dobili od slovenskih otrok iz drugih evropskih dežel. V primerjavi z lanskim številom rešitev (30.919) smo torej lahko povsem zadovoljni z odzivom na letošnji knjižni kviz. Močno je poraslo število rešitev na internetu!

V okviru TV oddaje o kvizu je bil izmed vseh reševalcev kviza iz vse Slovenije, zamejstva in zdomskega prostora izžreban reševalec: Matija Mohar, Mala vas 1b, 1290 Grosuplje (OŠ Brinje, Grosuplje). Nagradenec za republiško nagrado dobi počitnice zase in za prijateljico ali prijatelja, in sicer v okviru možnosti, ki jih ponuja ZPM Ljubljana – Moste: desetdnevno letovanje v Zambratiji ali enotedensko zimovanje v Kranjski Gori. Izžrebali smo tudi mentorico, to je Veronika Rijavec (Knjižnica Bežigrad); za nagrado bo obiskala sejem otroških knjig v Bologni.

Vse splošne knjižnice poudarjajo, da je izjemnega pomena sodelovanje šolskih knjižničark, ki opravijo glavno organizacijskega dela pri reševanju kviza, in tudi velika večina rešitev prihaja prav s šol. (Le tri so poročale, da so glavno reševanje opravili v splošnih knjižnicah s skupinami, tudi zamejskimi.) Zato vse splošne knjižnice ob začetku reševanja pripravijo zanje informativni sestanek ali jim kako drugače (glede na izkušnje iz preteklih let) razdelijo vprašalnike, priporočilne sezname literature in dodatno gradivo za knjižničarje. Ponekod gredo knjižničarke iz splošnih knjižnic tudi na šole, da predstavijo kviz in gradivo za reševanje ter organizirajo skupinsko reševanje, na nekaterih šolah je reševanje kviza kulturni dan. Ponekod posodijo potrebno gradivo svojim šolam, eni za drugo, in reševanje kviza strnejo v

en mesec. Tudi sklepne prireditve pripravijo po posameznih osnovnih šolah, kjer učenci sami pripravijo kulturni program, povezan s kvizom. Reševanje kviza ponekod poteka tudi še v septembru, torej na začetku novega šolskega leta.

Dve šoli sta prosili za sodelovanje sosednjo splošno knjižnico, ker njihova letos ni organizirala reševanje kviza! Vsekakor so splošne knjižnice reševanje kviza povsod organizirale glede na svoje izkušnje iz preteklih let. Posebnih novosti ni, reševanje je potekalo kot ponavadi; opaziti pa je, da se knjižnice vse manj izčrpavajo v pripravi sklepne prireditve in pridobivanju različnih nagrad. Tokrat so še posebej z veseljem in uspešno organizirale reševanje kviza primorske knjižnice, saj so sodelovale tudi v njegovi pripravi. Sodelovali tudi slovenski otroci iz zamejstva in učenci z italijanskim učnim jezikom.

V splošnih knjižnicah so pripravili razstavo gradiva in ponekod tudi skupinsko reševanje kviza. Vabilo k reševanju so objavili tudi v lokalnih medijih in na domači strani knjižnice. Ponekod so reševanje kviza povezali s skupinskimi ogledi knjižnice in drugimi prireditvami v njej.

Sklepne prireditve niso pripravile vse splošne knjižnice, toda vse so opravile žrebanje med svojimi reševalci. Nekatere so žrebanje opravile prek lokalnega radia, v okviru bralnega maratona ali kake druge javne kulturne prireditve ali ustanove, v okviru bralne akcije Poletno družinsko branje ipd. Vse so izžrebale glavno nagrado, potem pa je večina podeljevala knjižne nagrade, precej jih je pripravilo za nagrajence izlet, in sicer na Primorsko (12 knjižnic) ali kam drugam (5 knjižnic), nekatere knjižnice so podelile manjše praktične nagrade. Na sklepno prireditev so knjižnice povabile pisatelja, prevajalca, glasbenika, upokojeno učiteljico-pravljčarko ali pa

nudile ogled filmske ali manjše gledališke predstave (14 knjižnic).

Splošne knjižnice menijo da je bil kviz na internetu lepo pripravljen, vendar med mladimi pri njih ni bilo pravega zanimanja, in škoda, ker ni povratne informacije, iz katere občine so reševalci kviza na internetu. Večina rešitev kviza na internetu je tako prišla s posameznih slovenskih osnovnih šol, kjer so organizirali skupinsko reševanje. Nekatere knjižnice opozarjajo, da zanimanje za Slovenski knjižni kviz upada, tako med učenci kot šolskimi knjižničarkami in učitelji, kviz jim postaja dolgočasen, zato bi ga bilo potrebno spremeniti. Reševanje bi moralo potekati samo v šolskih ali samo v splošnih knjižnicah, ker sodelovanje med njimi ni vzorno; šolske knjižničarke so preveč obremenjene. Pozna se upad števila učencev, izpad prvega triletja in zadnjega razreda osnovne šole. Iz dveh knjižnic smo dobili mnenje, da je bil letošnji kviz pretežek; v eni pa so zelo pohvalili spremno gradivo, za katerega vedo, da ga na šolah uporabljajo za pripravo šolskih ekskurzij.

Druge knjižnice pa prav nasprotno poudarjajo, da kviz povezuje delo splošnih in šolskih knjižnic. Rade sodelujejo, ker ima Slovenski knjižni kviz velik pomen pri spodbujanju branja, učenju knjižničnih in informacijskih znanj in pri drugačnem, raziskovalnem spoznavanju Slovenije. Kviz je odličen pripomoček pri različnih predmetih na predmetni stopnji, zato bi ga bilo potrebno v taki ali podobni obliki ohraniti; želijo tudi, da bi Slovenski knjižni kviz v osnovnošolskem okolju potekal še naprej.

Smo sredi priprav osmega – zadnjega – Slovenskega knjižnega kviza 2005, ki ga bomo namenili Ivanu Cankarju in koščku Slovenije, ki nam je še edini ostal, t. j. Ljubljani s širšo okolico in Notranjski ter pisatelju Ivanu Cankarju.

Ker bo to zadnji Slovenski knjižni kviz v tej seriji, ga bomo pripravili podobno kot vseh sedem do sedaj: vprašalnik v klasični tiskani obliki in postavitev na internet, ohranili bomo tudi isti časovni termin reševanja, z začetkom 9. marca 2005, ko bomo kviz predstavili in razdelili vse gradivo. Reševanje pa bo potekalo, kot pri vseh kvizih doslej, do 17. septembra; državna sklepna prireditev bo v začetku oktobra 2005.

Seveda pa že razmišljamo o novem knjižnem kvizu, ki bo drugačen, sodobnejši; morda se bo tudi imenoval drugače. Poskušali bomo upoštevati čim več pripomb in izkušenj, ki smo jih pridobili v osmih letih Slovenskega knjižnega kviza. Reševanje se bo začelo v začetku šolskega leta in bo potekalo manj časa, državna sklepna prireditev bo organizirana drugače itd. Najbrž bomo zbirali predloge zanj tudi z anketnim vprašalnikom med organizatorji/mentorji reševanja v splošnih in šolskih knjižnicah.

Tilka Jamnik,
Knjižnica Otona Župančiča,
Enota Pionirska knjižnica

PREDSTAVLJAMO VAM

OBISK NACIONALNE BIBLIOTEKE SRBIJE (NBS) IN BEOGRAJSKEGA KNJIŽNEGA SEJMA

S Tatjano Marušič sva na povabilo Ivane Nikolić (oddelek za zamene) obiskali NBS v času Beograjskega knjižnega sejma. Doživeli sva prijeten sprejem kolegic iz oddelka za zamene, ki so nam na kratko predstavile delovanje knjižnice.

NBS ima v zbirki 5.000.000 enot shranjenih v zgradbi iz leta 1973. Stalno zaposlenih je 293 delavcev, od tega jih je nekaj prišlo iz Jugoslovanskega bibliografskega inštituta. Pri delu jim pomagajo študentje in vojaki, ki civilno služijo vojaški rok. Gradiva pridobivajo kot obvezni izvod od tiskarjev in založnikov, veliko gradiva zamenjujejo s tujimi dobavitelji, nekaj dobijo darov in malo tudi kupujejo. Finančnih sredstev je vedno premalo. Ponosni so na zapuščino Crnjanskega in zapuščino Desanke Maksimović.

Mileva Jurić, vodja oddelka za prejem obveznih izvodov, nama je predstavila delo in naju soočila s problematiko pridobivanja obveznih izvodov (10 izvodov). Obvezne izvode pošiljajo še Univerzitetni knjižnici Novi Sad, Nacionalni in univerzitetni knjižnici Kosova, Univerzitetni knjižnici Svetozar Marković, Mestni knjižnici Beograd in Nacionalni in univerzitetni knjižnici Črne gore. Redno spremljajo CIP zapise in nadzirajo prihod "srbike". Gradivo v nabavnem oddelku inventarizirajo in opremijo. Za obdelavo gradiva ponovno uporabljajo sistem COBISS (od leta 1989 do 1991 so ga že uporabljali v sklopu jugoslovanskih nacionalnih knjižnic, potem so poskusno uporabljali Unescov program Biblio). Avtomatizirane izposoje, ki jo sistem nudi, še ne uporabljajo. Gradivo postavljajo v skladišče po sistemu numerus currens. "Srbiko" hranijo v dveh izvodih: za čitalniško izposajo in za arhiv. Skladišča so v podzemlju, kar omogoča ugodne klimatske pogoje za gradivo, žal pa imajo pogosto probleme z vodo. Arhive hranijo ločeno od prvih izvodov, v isti zgradbi, vendar v različnih nadstropjih.

Pripravljajo retrokonverzijo fonda in s pomočjo računalniških izpisov bodo poskušali opraviti revizijo fonda. Z izločanjem in odpisovanjem se še ne ukvarjajo, saj čakajo na opravljeno revizijo in urejene knjižnične evidence. Tudi s potjo publikacij skozi proces

obdelave niso zadovoljni. Pravijo, da bodo nujne spremembe in reorganizacija. Za razliko od našega referata za zameno v NUK, ki zaposluje eno osebo, jih NBS zaposluje deset. Področja delovanja imajo razdeljena po jezikih. Biljana Ilić skrbi za bivše jugoslovansko področje. Predstavili so nama delo, izmenjali smo mnenja in izkušnje z zamenjavami publikacij s tujino in uporabo COBISSa. Večino evidenc za zameno je še vedno ročna, v sistem COBISS evidentirajo samo gradivo, ki ga pripravijo za pošiljke.

Dobrila Begenišić in Biljana Ilić sta naju peljali v čitalnico in informacijski center, kjer imajo uporabniki tudi prostor za delo in iskanje podatkov s pomočjo računalnikov. Gradiva na dom ne posojajo. Posebne zbirke imajo za uporabnike skupno čitalnico. Obiskali sva tudi posebno zbirko za pravo.

Srečanje s srbskimi kolegicami je povod za vzdrževanje tesnejših stikov dveh nacionalnih knjižnic, reševanje strokovnih problemov in razlog za še boljše sodelovanje z izmenjavanjem publikacij. Osebna poznanstva vedno izboljšajo kvaliteto odnosov in storitev.

Vzrok za obisk pa je bil tudi Beograjski knjižni sejem, v katerem je NBS sodelovala z lepim razstavnim prostorom v središču sejma, kjer so se vrstila predavanja in predstavitve novih publikacij in predavanja bibliotekarjev.

Beograjski sejem ima pestro ponudbo prevodov tujih uspešnic in bogato ponudbo domače literature. Sejem je bil dobro obiskan, tako, da je bil pristop do nekaterih stojnic skorajda nemogoč. Večino časa sva posvetili iskanju "slovenike" in aktualne "srbike". Kogice iz NBS so naju tolažile: "še dobro, da sta prišli med tednom, v soboto in nedeljo je pristop do stojnic skorajda nemogoč."

Tereza Poličnik-Čermelj,
Narodna in univerzitetna knjižnica

STROKOVNA EKSURZIJA ŠTUDENTOV BIBLIOTEKARSTVA

11. – 13. november
Bologna, Firence (Italija)

Študentke in študente bibliotekarstva je letošnja pot po tujih knjižnicah popeljala v sosednjo Italijo, kjer smo obiskali nekaj najstarejših in najslavnejših evropskih knjižnic, o katerih smo mnogo slišali že v predavalnicah. Prav zato je bilo še toliko bolj zanimivo stopiti v te spomenike kulture in prisluhniti knjižničarkam, ki so nas vodile skozi njihovo zgodovino in sedanji ustroj.

Univerzitetna knjižnica v Bologni (BUB – *Biblioteca Universitaria di Bologna*) je danes del najstarejše univerze na svetu. Začetki knjižnice segajo v začetek 18.st., ko je plemič Marsili ustanovil Znanstveni inštitut in mu podaril preko 1000 rokopisov. Z leti se je knjižnica obogatila z novimi rokopisi, tiskanimi deli, lesorezi in akvareli. Leta 1755 je papež Benedikt XIV. podaril knjižnici 25.000 tiskanih del in 450 rokopisov ter izdal ukaz, da morajo vsi tiskarji knjižnici dati eno kopijo vsake tiskane knjige. Čeprav je bila leta 1756 knjižnica v palači Poggi odprta za javnost, je bila šele l. 1885 uradno vključena med univerzitetne knjižnice.

Univerza v Bologni danes vključuje široko mrežo univerzitetnih knjižnic, ki so razpredene po celotnem območju regije in katerih fond obsega več milijonov knjig. Naš ogled je zajel le knjižnico v Bologni, ki še danes domuje v palači Poggi in ima danes že preko 1.300.000 knjig, zaradi prostorske stiske pa je razdeljena na dva dela. Prvi vsebuje stare knjige (do leta 1800), za katere še vedno uporabljajo ročno napisani listkovni katalog. Knjige se lahko pregledujejo preko zaslona v posebni sobi z desetimi tovrstnimi napravami in tremi nadzornimi knjižničarji. 30000 teh knjig je shranjenih

v Auli Magni, prekrasni čitalnici, ki jo je dal zgraditi papež Benedikt XIV in se danes uporablja le še za posebne razstave in koncerte. Drugi del pa hrani novejše knjige (izdanih po letu 1800), ki so vse obdelane v računalniškem katalogu. Vsako knjigo se zahteva preko računalnika in s pomočjo posebnega računalniškega sistema je knjiga pri uporabniku v najmanj desetih minutah. V okviru univerzitetnih knjižnic v Bologni poteka več programov, katerih namen je podpirati učenje, raziskave ter ostale aktivnosti študentov in profesorjev.

CIB - *Centro Inter-Bibliotecario* - je medknjižnični center univerze v Bologni, ki skrbi za dostopnost raznih informacij (študijski programi, članki, znanstvena poročila) preko:

- a) **Alma-DL**: digitalna knjižnica, ki je odprt arhiv objavljenih in neobjavljenih produktov bolonjske univerze
 - AMS Campus: didaktični viri, kamor profesorji prispevajo učne vsebine.
 - AMS Acta: znanstveni prispevki.
 - AMS Miscellanea: razni referati in članki študentov ter zaposlenih na univerzi.
 - DIG-LIB: digitalizirane knjige, ki jih digitalizirajo s pomočjo planetarnih skenerjev.
- b) **ACNP**: italijanski vzajemni katalog revij, ki ga soustvarja preko 2400 knjižnic in vsebuje okoli 126000 revij z vseh področij. Omogoča tudi dostop do indeksov in elektronskih revij.
- c) **Sebina**: katalog knjig, v katerega je vključenih 197 knjižnic iz Bologne in bližnjih krajev. Nastajati je začel pred šestimi leti s pretvarjanjem listkovnih katalogov. Začeli so z novjšimi knjigami in jih do danes obdelali preko 2 milijonov. Iskalni način je podoben iskanju po COBISSU (po naslovu, avtorju, temi, knjižnici...).

SBA - *Sistema Bibliotecario d'Ateneo* - je univerzitetni knjižnični sistem, v

katerega je vključenih preko 100 knjižnic (Univerzitetna knjižnica v Bologni, fakultetne in oddelčne knjižnice). Njegova glavna aktivnost je katalogizacija modernih in antičnih knjig, zagotavljanje dostopa do glavnih elektronskih revij ter ustvarjanje podatkovnih baz za več kot trideset področij.

Zanimivosti:

- Najstarejši rokopis shranjen v bolonjski univerzitetni knjižnici je iz 6. stoletja.
- V ACNP je od leta 2000 tudi Slovenski veterinarski zbornik.

Knjižnica Medicea Laurenziana v Firencah (BML - *Biblioteca Medicea Laurenziana*) dolguje svoj obstoj Medičejcem in danes velja za prvo javno laično knjižnico. Sprva je bila to privatna družinska zbirka, ki pa je bila na voljo tudi prijateljem in znancem. Ko je prostor v palači Medici postal premajhen, so Michelangelu naročili naj zgradi stavbo, primerno za knjižnico. Michelangelo je zaradi selitve v Rim dokončal le zasnov, iz Rima pa je kasneje poslal model, po katerem so naredili stavbo in celo klopi. Na željo Cosima Medici je bila knjižnica leta 1571 odprta za javnost, čeprav zgradba še ni bila povsem dokončana. V enoladijsko dvorano so postavili 88 posebnih klopi, v katerih so bili shranjeni in z verigo priklenjeni rokopisi, urejeni po abecedi in jezikih (hebrejski, grški, latinski). Vsak rokopis je imel svojo številko kot je npr. 71,7, pri čemer je prva številka označevala klop in druga številka točno določen rokopis v tej klopi. Ob strani klopi so še danes vidni sezname knjig, ki so jih uporabljali kot iskala knjig. Danes so vse knjige shranjene v posebnih skladiščih, ti prostori pa so namenjeni turistom. V prvi polovici 19.st. so zgradili še okroglo sobo z kupolo, kamor so shranili zbirko podarjenih tiskanih knjig. Kljub temu, da svetloba ni bila primerna za branje, saj je bila šibka in je prihajala le od zgoraj, se je do začetka 20.st. soba uporabljala kot čitalnica.

Ob odprtju je imela knjižnica 3000 rokopisov, največ rokopisov pa so pridobili v času razsvetljenstva ob razpustitvi samostanov. Danes je v knjižnici preko 13000 rokopisov. BML je zelo specializirana knjižnica in čeprav je knjižnica javna, smejo knjige pregledovati le študenti s pismom profesorja, raziskovalci in profesorji. Zelo dragocenih knjig pa ne morejo videti niti profesorji, ampak dobijo faksimile ali knjigo v digitalizirani obliki.

Naloge knjižnice danes:

- hranjenje, restavriranje: do pred nekaj leti so restavriranje opravljali sami, danes s pomočjo razpisa izberejo najboljšega ponudnika, ki opravi to delo za njih. Knjige hranijo v ležečem položaju v posebnih klimatiziranih skladiščih z regulirano temperaturo in vlago, periodičnim čiščenjem prahu ter nadzorom stanja.
- omogočanje študija: danes knjižnica nabavlja le knjige, ki pomagajo k razlagi rokopisov.
- digitalizacija: digitalizirane knjige so na voljo na notranji mreži, za dostop pa je potrebno plačati.

Nacionalna centralna knjižnica – Firenze
(Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze)
 je ena izmed dveh nacionalnih centralnih knjižnic v Italiji. Ustanovljena je bila l. 1747, naziv nacionalne centralne knjižnice pa je dobila l. 1865, ko so Firenze postale glavno mesto združenega italijanskega kraljestva. Začetni fond je predstavljala zasebna knjižnica, ki jo je Magliabechio podaril mestu. Sprva je bila knjižnica postavljena v Palazzo Vecchio in čeprav je prostorska stiska rasla, je bila nova namenska stavba zgrajena šele l. 1935.

Ko je l. 1966 reka Arno poplavlila knjižnico, so izgubili mnogo knjig in še danes obnavljajo deloma poškodovane knjige. Tega leta so dobili lasten laboratorij za restavracijo knjig, v katerem danes restavrirajo tudi knjige za druge knjižnice, saj velja za enega izmed najboljših laboratorijev.

Vse prošnje za izposajo knjig je potrebno oddati preko računalnika, uporabnik pa dobi želeno knjigo v pol ure. Pred računalniško dobo so uporabljali t.i. *posto pneumatico*, napravo, ki je omogočala, da je listek s pomočjo zraka prišel iz ene sobe v drugo.

Elektronski katalog so začeli ustvarjati l. 1990 in je del sistema SBN (*Servizio Bibliotecario Nazionale*), vzajemne bibliografske baze italijanskih knjižnic. Vanjo je vključenih več kot 2100 italijanskih knjižnic, vse prostovoljno.

Zanimivosti:

- Najstarejši rokopis je iz leta 200.
- Med dragocenejše gradivo spadajo Dantejev rokopis in zbirka Galilejevih rokopisov.
- Imajo zbirko virtualno restavriranih del: (http://www.bncf.firenze.sbn.it/progetti/Restauro_Virtuale/home.htm)

To je le povzetek vsega, kar smo slišali in videli ob sprehajanju med zidovi knjižnic. Seveda pa med študenti še vedno ostaja veliko zanimanje za ogled knjižnic, kar dokazujejo množice vprašanj, ki so jih študenti postavljali knjižničarkam v vseh treh knjižnicah, razočaranje, ko nekaterih prostorov iz tehtnih razlogov ni bilo mogoče videti in razprodanost mest za to ekskurzijo. Veseli nas, da so se v knjižnicah tako lepo odzvali na naš prihod in se nanj še posebno pripravili ter nam s tem uspeli pripraviti resnično vsestransko predstavitev. Nasploh ocenjujemo ekskurzijo kot izredno uspešno, saj smo uspeli navezati tudi pristne stike z italijanskimi knjižničarkami, še posebno v Bologni, kjer so že izrazili željo po nadaljnjem sodelovanju.

Tanja Merčun,
 študentka 2. letnika
 Oddelka za bibliotekarstvo, informacijsko
 znanost in knjigarstvo

PROF. ANA KOBLAR HORETZKY IN NJENIH 85 LET

Kaj je tisto, kar naredi iz knjižnice res knjižnico? Seveda fond, ki da knjižnici namembnost in poslanstvo. Toda šele ljudje naredijo knjižnico živo. Tudi v Biblioteki SAZU smo imeli nekaj izjemnih ljudi s knjižničarsko poklicanostjo. Med njimi je bila v času od leta 1954 do 1986 tudi prof. Ana Koblar-Horetzky.

Rodila se je 12. decembra 1919 v Železnikih. Maturirala je v Ljubljani in diplomirala leta 1944 iz slavistike na univerzi v Ljubljani. Od leta 1945 do 1953 je službovala kot profesorica slovenščine na raznih gimnazijah. Kraji njenega poučevanja, po dekretih, ki so jih tedaj profesorji dobivali po pošti, so bili Jesenice, Novo mesto in Ljubljana. Še vedno se, tako kot mnogi pedagogi, rada spominja vrste svojih dijakov in še sedaj sledi njihovi poti. 1. januarja 1954 je začela delati v Biblioteki SAZU. Leta 1955 je opravila strokovni bibliotekarski izpit, za katerega je predložila bibliografijo Milana Puglja. 1970 je napredovala v višjo bibliotekarko, 1975 pa v višjo bibliotekarko specialistko. Julija 1982 ji je Komisija za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke Narodne in univerzitetne knjižnice priznala naziv bibliotekarske svetovalke. V letu 1986 pa je vstopila v zasluženi pokoj, vendar miru ne pozna.

V Biblioteki SAZU je bila zaposlena polnih trideset let in je pustila za sabo opazno sled. Poleg rednega klasifikacijskega dela je vodila tudi Rokopisno zbirko, ki je z njo nastajala in rasla do sedanje veljave in teže. Tu je uredila več zapuščin, med njimi naslednje večje zapuščine: Frana Ramovša, Ivana Jagra, ostalino Louisa Adamiča, ki je prišla do nas, pa Ivana Tavčarja, Koste Strajniča, Marje Boršnik, Primoža Ramovša in v zadnjem času še ostalina Izidorja Cankarja.

Ob zapuščini Frana Ramovša je začutila, da je v Biblioteki treba ustvariti in širiti rokopisno zbirko, ki bi bila vredna ustanove. In tako je za rokopisno zbirko ob ostalih zadolžitvah skrbela do upokojitve.

Največja zapuščina, ki jo je uredila gospa Koblarjeva, pa je zapuščina arhitekta Ivana Jagra, ki jo je še za življenja namenil naši ustanovi. Sestavlja jo obsežna knjižnica; ta je rasla iz arhitektovih različnih interesov, zlasti preučevanja etruščanskega jezika in kulture, in obsega 1469 inventarnih enot.

Posebej pa je urejeno njegovo biografsko gradivo z dokumenti, spominskimi zapisi, gradivo arhitekturnega dela, korespondenca in rokopisno gradivo. Posebno težo ima gradivo muzejske zbirke, katere pestrost potrjuje 25 oddelkov. Obdelava tega, v bibliotekarstvu nevsakdanjega gradiva, jo je postavila pred nova vprašanja v zvezi s popisom in ureditvijo. Pri popisu specifičnega materiala je iskala nasvete pri ustreznih strokovnjakih, o ureditvi gradiva pa je odločala sama. Muzejsko zbirko sestavljajo fotografije, njegove risbe, risbe azijskih umetnikov, japonski lesorezi, oblačila, stari brokati, kitajska in japonska umetna obrt, pa ljudska umetnost evropskih in azijskih narodov, zgodovinski zemljevidi, grafike. Jager je bil tudi priznan zbiralec vzhodnoazijske umetnosti. Pestrost zbirke je porajala težave, s katerimi se je morala spoprijeti. Ni ji bilo nerodno povprašati strokovnjake o temah, ki jih je obdelovana zbirka zajemala.

Po njenem odhodu v pokoj pa v rokopisnem oddelku nismo imeli redno zaposlenega strokovnjaka za obdelavo tako zahtevnega gradiva, zato smo bili zelo veseli, da je bila bibliotekarska svetovalka Ana Koblar – Horetzky, sicer že v zaslužnem pokoju, pripravljena urediti celotno literarno zapuščino akademikinje Marje Boršnik. Z

večmesečnimi presledki jo je urejala celih štirinajst let – od januarja 1988 do januarja 2002. (Fabjančič, Letopis SAZU 53/2002, 2003, str.178).

To zapuščino sestavljajo sklopi zapuščine Marje Boršnik, njene sestrčne Milice Miron in moža Mihajla Mirona, zapuščina Stanka Majcna in dodatek Majcnu, ki ga je daroval dr. Goran Schmidt. Zapuščina je izjemno bogata, saj predstavlja celostno dejavnost znanstvenice Marje Boršnik, korespondenco in rokopise Alojza Gradnika, Otona Župančiča, Ivana Tavčarja idr. pa seveda rokopise in korespondenco zanimivega Stanka Majcna. Za vtis, koliko natančnega dela je bilo vloženega v to zapuščino, je dovolj, če omenimo fizični obseg zapuščine, saj zaseda kar 11 m polic.

Po smrti upravnika Biblioteke, akademika Primoža Ramovša, smo prejeli še drugi del zapuščine Ramovševih, ki je sestavljena predvsem iz zasebne korespondence, ki jo je prav tako uredila prof. Koblarjeva. Sedaj ima v delu ostanek zapuščine akademika Izidorja Cankarja, ki je po zavitih poteh dopotovala do naše Biblioteke. Te zapuščine ureja iz pietete do njihovih lastnikov, izjemnih ljudi, ki jih je dobro poznala. Vse zapuščine so urejene po pravilih bibliotekarske stroke in so v pomoč uporabnikom opremljene s potrebnimi kazalkami in vodilkami v listkovnem katalogu.

Brez pretiravanja lahko zatrdimo, da je prof. Koblarjeva tudi živi leksikon družabne kronike ljubljanskega kulturnega življenja, posebej še že oddaljenega obdobja med obema vojnama; ta čas rada predstavlja z različnimi segmenti življenja, kulturnih dogodkov in političnih vrenj. Na vsaki poti jo spremljajo spomini. Že samo v Narodni in univerzitetni knjižnici rada pove, kje je bil slavistični seminar, kje so imeli kabinete Nahtigal, Ramovš, Kidrič,

pa mimogrede še natrosi par spominov nanje.

K njej se zatekajo tudi strokovnjaki, ki potrebujejo informacije o obdobju in ljudeh, ki so ga zaznamovali.

V prostem času vzdržuje stike s kolegicami, iz Ljubljane pa se kdaj umakne na oddih na našo obalo, kjer si nabira novih moči za naporno delo urejanja zbirk, v katerega je še vedno vprežena. Doma pa skrbi še za zapuščino očeta, akad. prof. dr. Franceta Koblarja, ki obsega zajetno zbirko rokopisov in korespondence.

V zadnjem času je bil odmeven predvsem njen dar Rokopisni zbirki v NUK-u: to je rokopis Kocbekove pesniške zbirke Zemlja, katerega faksimile je pravkar izšel. Skrbi, da je očetova zbirka živa, saj zadnje čase kar nekaj raziskovalcev zajema podatke za svoje objave iz te zbirke.

Sama je objavila:

- France Koblar. Bibliografija. V: Letopis SAZU, 15, 1964, str. 36-38.
- Bibliografija Franceta Koblarja. V: Slavistična revija, 20, 1969, str. 417-462.
- Bibliografija Franceta Koblarja : 1969-1975. V: Slavistična revija, 27, 1975, str. 453-468.
- Ureditev Jagrove zapuščine. V: Prelovšek, Damjan, Rudolf, Branko & Koblar-Horetzky, Ana: Janez Jager. Ljubljana: SAZU & Arhitekturni muzej. 1976, [str. 6; + Seznam, str. 8-12].
- Zapuščina Ivana Jagra. 1. Knjižnica. – Ljubljana : Biblioteka SAZU, 1977, VII + 57 str. (Objave, 2).
- Zapuščina Johna Jagra. – Slovenski koledar, 1978, str. 247-249.
- Zapuščina Ivana Jagra. 2. Biografsko gradivo. – Ljubljana : Biblioteka SAZU, 1981, XX + 131 str. (Objave, 4).
- Zapuščina Ivana Jagra. 3. Kazalo osebnih imen k Biografskemu gradivu. – Ljubljana : Biblioteka SAZU, 1981, II + 18 str. (Objave, 5).

- Dr. France Koblar, dipl. fil., red. prof. za zgodovino drame. – Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani; Biografije in bibliografije univerzitetnih učiteljev, znanstvenih delavcev in sodelavcev. Tretja knjiga, 1981, str. 1184-1185.
- Zapuščina Ivana Jagra. 4. Gradivo muzejske zbirke. – Ljubljana : Biblioteka SAZU, 1982, XIV + 67 str. (Objave, 6).
- Korespondenca Frana Ramovša. 1. Izpisi pisem dopisnikov. – Ljubljana : Biblioteka, 1985, VI + 157 str. (Objave, 7).
- Korespondenca Frana Ramovša. 2. Kazala. – Ljubljana : Biblioteka, 1985, III + 53 str. (Objave, 8).
- Zapuščina Koste Strajniča. – Ljubljana : Biblioteka SAZU, 1988. - 50 str. ; 29 cm. - (Objave, 9).
- Pregelj v Koblarjevi zapuščini. : Ivan Pregelj. Ljubljana : Nova revija, 1999, str. [343]-368.
- Iz zapuščine Franceta Koblarja / pripravila in opombe napisala Ana Koblar-Horetzky. – Nova revija, 18, 1999, št. 209, str. 164-170.
- Narte Velikonja in France Koblar. – Nova revija, 19, 2000, št. 213/214, str. 292-298. (O njuni korespondenci, vsebuje tudi koncepte njunih pisem).
- [Opombe]. – V: Kriza revije "Dom in svet" leta 1937 : zbornik dokumentov, 2001, str. 9-450, passim. (Opombe z bibliografijo na dnu strani).
- [Poročilo]. – Letopis SAZU, 53, 2002 (2003), str. 178-180. (Poročilo o urejanju zapuščine akademikinja Marje Boršnik). (Objavljeno tudi v: Kratko poročilo o delu, Biblioteka SAZU, 2002 (2003), str. 13-15).

Drago Samec,
Biblioteka SAZU

ZBORNİK SIMPOZIJA »RAZSTAVLJANJE ARHIVSKEGA IN KNJIŽNIČNEGA GRADIVA TER LIKOVNIH DEL NA PAPIRJU

(5.-6. junij 2003, Ljubljana),
ur. J. Vodopivec, Arhiv Republike
Slovenije, 2004, 224 str., 7.200 Sit,
ISBN 961-6137-76-X

Konec letošnjega poletja je izšel zbornik lanskoletnega mednarodnega simpozija z naslovom: *Razstavljanje arhivskega in knjižničnega gradiva ter likovnih del na papirju*. Simpozij je organiziral Arhiv Republike Slovenije v sodelovanju z Narodno in univerzitetno knjižnico - NUK, Narodno galerijo Slovenije, Društvom restavradorjev Slovenije (DRS), Komitejem za preservacijo pri Mednarodnem arhivskem svetu (ICA/CPTE) in Evropsko komisijo za dostopnost in zaščito (ECPA).

Omenjeni simpozij in zbornik sta neke vrste nadaljevanje in dopolnitev simpozija *Konserviranje knjig in papirja*, ki ga je Arhiv Republike Slovenije skupaj s slovenskimi in tujimi strokovnimi sodelavci organiziral že leta 1996.

Vsi prispevki, ki jih vsebuje zbornik so natisnjeni dvojezično; v slovenskem ali angleškem izvirniku in v slovenskem, oziroma angleškem prevodu. Prav slednje je sicer podražilo stroške in zavleklo izid zbornika, je pa po drugi strani prispevalo k krepitvi slovenske strokovne terminologije.

Prispevki v zborniku podajajo večplasten pogled na razstavljanje knjižnega in arhivskega gradiva, ki je zelo pogost, vendar tehnično izjemno zahteven projekt. Poudarjene so najpomembnejše smernice in priporočila, faze in postopki, ter tveganja, ki jih je potrebno upoštevati pri pripravi razstave v matični instituciji ali izven nje. Prav zaradi številnih razstav knjižnega in drugega gradiva v slovenskih knjižnicah ter

problemov in poškodb, ki dostikrat nastajajo zaradi neupoštevanja zahtevnosti tovrstih projektov so prispevki v omenjenem zborniku nadvse priročen vir informacij in osnovnih napotkov za vsakogar, ki se je ali se bo kdaj v bodoče lotil postavitve razstave knjižnega ali arhivskega gradiva.

Prvi tematski sklop prispevkov v zborniku se ukvarja z mednarodnimi in nekaterimi nacionalnimi standardi, smernicami in priporočili za razstavljanje knjižnega in arhivskega gradiva. Tu velja izpostaviti prispevke Teda Steemersa: *Standardi, smernice in uspešna praksa*, Marie - Thérèse Varlamoff: *Preservacija razstavljenih dokumentov – Od priporočil do standardov* ter Daria Camuffa: *Mikroklimatski pogoji za razstavljanje in konserviranje – Problemi raziskovanja in pot do možnih skupnih standardov*. Omenjeni prispevki sicer podajajo tako splošen pregled nad področjem standardizacije in priporočil kot tudi napotila na nekatere najpomembnejše standarde, ki so nepogrešljiv vir informacij za vsakega avtorja razstave.

Drugi, najobsežnejši sklop je odlično izhodišče za preverbo različnih izkušenj s področja institucionalnih in državnih konservatorskih politik, zakonodaje ter postopkov ob posojanju razstavnega gradiva ter strateškega načrtovanja razstav. Tu so pomembni prispevki Gabrielle Albrecht – Kunszeri in Márte Járó: *Varstveni izziv – Razstavljanje pergamentnih dokumentov*, Pamele Porter: *Posojanje rokopisov za razstave – Razvoj politike in prakse*, Caroline Checkley Scott in Tonyja Bisha: *Vloga konservatorja – restavradorja v razstavnem procesu v knjižnici Wellcome v Londonu*, Mojce Jenko: *Poslušati, slišati, predvsem pa sodelovati*, Michala Đuroviča: *Strategija razstavljanja arhivskih gradiv v Centralnem državnem arhivu v Pragi*, Elene Popove: *Pravne in metodološke osnove za materialno varovanje pri razstavljanju dokumentov v Rusiji* in Josefa Hanusa: *Razstavljanje*

arhivskih dokumentov in zakonodaja – Raziskava mednarodnih zakonodajnih predpisov.

S tehničnimi vidiki priprave posebnih gradiv (pergamentnih dokumentov, likovnih del in fotografij) se ukvarjajo prispevki Christopherja Clarksona: *Stalno razstavljanje pergamentnih pol v spreminjajočih se okoljskih pogojih – Od majhne listine do velikega zemljevida*, Rosie Freemantle: *Možnosti zasteklitve likovnih del na papirju*, Jedert Vodopivec: *Priporočila za izdelavo paspertujev*, Karmen Čorak – Rinesi: *Preservacijske zahteve za razstavljanje velikih likovnih del na papirju* in Clare C. Von Valdthausen: *razstavljanje fotografskega gradiva v knjižničnih in arhivskih zbirkah*.

Z enim izmed škodljivih zunanjih elementov, ki povzročajo degradacijo pisne podlage in pisnega medija - svetlobo se ukvarjata prispevka Zorana Milića: *Vpliv svetlobe na papirno gradivo* in Jane Kolar, Jasne Malešič ter Matije Strliča: *Vpliv dnevne svetlobe na dokumente z železnotaninskim črnilom*.

Za konec velja omeniti še predstavitveni prispevek, ki obravnava vlogo mednarodna organizacije Modru ščit pri varovanju kulturne dediščine Marie - Thérèse Varlamoff: *Pobuda Modri ščit za varovanje naše kulturne dediščine*.

Ker je vsako od zgoraj naštetih področij na svoj način pomemben faktor pri pripravi, organizaciji in izvedbi razstave knjižnega in/ali arhivskega gradiva je zbornik *Razstavljanje arhivskega in knjižničnega gradiva ter likovnih del na papirju* poleg ostale strokovne literature z omenjenega področja vsekakor dobrodošel spremljevalec vsakega knjižničarja - avtorja razstave vse od osnovne zamisli pa do končne izvedbe projekta. Kako stroga so strokovna merila, ki veljajo ob razstavljanju občutljive pisne dediščine se je strokovna in širša javnost lahko

spomladi 2004 prepričala tudi na razstavi najpomembnejših pisnih dokumentov slovenstva *Rojstni list slovenske kulture* v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani.

Sonja Svoljšak,
Ljubljana

IN MEMORIAM

ANICI ŽNIDARŠIČ V SLOVO

10. novembra 2004 smo te, draga Anica, pospremili v tvoj novi dom. Nedoumljiva je ta selitev, dokončna in edina, o kateri človek tako malo ve; in o kateri človek tako nerad razmišlja.

Usoda te je nenadoma in nepričakovano v devetinštiridesetem letu tvojega življenja zanesla na drugi breg, nenapovedano je brodnik potrkal na vrata tvojega življenja, te odpeljal in na tej strani pustil žalost, žalost tvojih najdražjih, tvojih prijateljic, sodelavk, sodelavcev, nešteti znancev. Naj še tako naprezamo oči te naš pogled, s solzami zastrt, več ne uzre. Le spomin te živo hrani – tebe, ki si tako toplo razdajala v vsaki družbi, v vseh pogovorih svetlobo, ki jo premorejo le še tako redki.

Draga Anica, pogrešamo te, pogrešali te bomo. Vse bo bolj prazno brez tebe. Nihče izmed nas ne zna deliti smeha kot si ga ti, nihče izmed nas ne zna tako skriti svojih lastnih tegob, da ne bi prešle na druge, kot si to znala ti. Tisočih knjig so se dotaknile tvoje roke – kako srečen bi bil sleherni avtor, ki bi se mogel rokovati s tolikimi ljudmi. Tvoj dotik, spominski dotik, bo na platnicah, ki so kletke nešteti besed, misli in čustev,

kot ptica lahkotno razprtih kril še dolgo, dolgo lebdel med našimi bralci.

Draga Anica, vedno mislimo, da je še dovolj časa, da je še jutri, vedno tisti jutri, ki ga pa tolikokrat usodno več ni, da si izrečemo prijazno besedo, priznanje, da izpovemo svoje čustvo. Mi je nismo izrekli, naš jutri, tebi namenjen, nas je prevaral, nikoli več se ne vrne. Zato dovoli, Anica, in ne zameri nam, da ob tem slovesu izrečemo: Imeli smo te radi!

Kolektiv Goriške knjižnice
Franceta Bevka,
Nova Gorica

BORZA DELA

DELO IŠČE

Sem univerzitetna diplomirana bibliotekarka. Delovne izkušnje sem pridobivala že med študijem, in sicer v splošnoizobraževalni knjižnici v Ljubljani. Sedaj sem zaposlena v srednješolski knjižnici v Celju, kjer mi delovno razmerje poteče z 31.12.2004. Po tem datumu sem iskalka zaposlitve, in sicer bi si želela delati v visokošolski ali specialni knjižnici v Ljubljani. Med svojimi delovnimi izkušnjami naj omenim naslednja opravila: katalogizacija gradiva, izposoja in postavitve gradiva, referenčno delo (informator), sodelovanje pri kulturnih dogodkih v knjižnici... Aktivno govorim nemški jezik, pasivo pa angleški; med drugim sem uporabljala programsko opremo Word in Excel. V mesecu novembru bom opravila strokovni izpit v NUK-u, hkrati pa sem se tudi sicer pripravljala izobraževati in dodatno izpopolnjevati v kolikor bo to zahtevala narava delovnega

mesta. Dosegljiva sem na tel.št. 031 216 548.

DELO IŠČE

Sem univerzitetna diplomirana filozofinja in literarna komparativistka. Predlani sem opravila strokovni bibliotekarski izpit. Trenutno sem zaposlena v šolski knjižnici Dobrova, kjer nadomeščam delavko, ki se vrne v začetku februarja. Moje delovne izkušnje so urejanje gradiva in izposoja v univerzitetni knjižnici, izposoja v specialni knjižnici, delo informatorja v splošni knjižnici in delo šolske knjižničarke (naročanje gradiva, oprema, izposoja, izvajanje KIZ a, organiziranje kulturnih dogodkov). Aktivno se sporazumevam v angleščini in obvladam osnovna računalniška znanja. Pripravljena sem se še dodatno izobraževati v tej smeri. Želela bi si delo v katerikoli vrsti knjižnic, dosegljiva sem na tel. št. 040 749 217.

PRILOGE

1. V prvi prilogi objavljamo najavo mednarodnega posvetovanja "**Libraries in the Digital Age (LIDA) 2005**", ki bo potekalo od 30. maja. do 3. junija 2005 v Dubrovniku in na Mljetu.

2. V drugi prilogi objavljamo **naročilnice** za elektronsko obliko priročnikov PREKAT IN ZNAČKA.

Srečno in uspešno 2005 !

Leto 2004 se počasi končuje in pred nami so božični in novoletni prazniki. Želimo vam, da bi jih prijetno preživeli in si nabrali novih moči za leto, ki prihaja.

Radi bi se zahvalili vsem, ki so nam v tem letu poslali prispevke v objavo in so s tem ustvarjali vaše in naše Knjižničarske novice. Hkrati vabimo tudi vse ostale knjižničarke in knjižničarje, da s svojimi prispevki v letu 2005 obogatijo Knjižničarske novice.

Vsem našim sodelavcem, naročnikom in bralcem želimo v novem letu veliko veselja in uspehov na osebnem in poklicnem področju, z željo, da bomo tudi v novem letu 2005 uspešno sodelovali !

Uredništvo

ANNOUNCEMENT AND CALL FOR PARTICIPATION
Annual Conference and Course:
LIBRARIES IN THE DIGITAL AGE (LIDA) 2005
Dubrovnik and Mljet, Croatia
30 May – 3 June 2005

Inter-University Centre (<http://www.hr/iuc>)
Don Ivana Bulica 4, 20000 Dubrovnik, Croatia, and
Hotel Odisej, island Mljet, Pomena, Croatia (<http://www.hotelodisej.hr>)
Course web site: <http://www.ffos.hr/lida>
Course email: lida@ffos.hr

The aim of the annual conference and course Libraries in the Digital Age (LIDA), which started in 2000, is to address the changing and challenging environment for libraries and information systems and services in the digital world, with an emphasis on current problems, advances and solutions. Each year a different 'hot' theme is addressed, divided in two parts: the first part covers research and development and the second addresses advances in applications and practice. LIDA seeks to bring together researchers, practitioners, and developers in a forum for personal exchanges, discussions, and learning, enhanced by being held in memorable locations.

Themes LIDA 2004

I. WHAT CAN DIGITAL LIBRARIES DO THAT TRADITIONAL CANNOT? OR DO IN ADDITION?

One reason for the world-wide success of digital libraries is unprecedented access they offer to a growing variety of library resources and services. Another is that they provide a variety of functions and services not possible in traditional libraries. Digital libraries have struck a chord with users. Numerous innovative practices have been developed and more are underway that account for this success and increased use globally.

The goal of first LIDA 2005 theme is to explore the realized capabilities and future promises of digital libraries in terms of enhanced or new services, processes, structures, and social practices, and to examine their integration with services, structures, and social functions of traditional libraries and related institutions. Contributions are invited (types described below) on the following topics:

- ξ innovative features: services, practices, modes of access, and structures in digital libraries
- ξ advances in study of representation, organization, and preservation
- ξ treatment of non-textual resources: images, sounds, multimedia
- ξ projects that cross digital libraries, museums, archives, and/or other institutions
- ξ advances in cooperation and sharing among libraries; changes in management
- ξ evaluation measures, methods and studies; use and usability studies
- ξ social and global aspects of digital libraries; effect of digital libraries in scholarship, education, arts, culture
- ξ barriers and obstacles to use, satisfaction, and success .

II. BUILDING A SMALL DIGITAL LIBRARY AND DIGITAL LIBRARY NETWORK.

Many small organizations wish to build a digital library in their own domain and for their users. Given the limited resources of small institutions, what are the best practices to construct, maintain and share digital libraries?

The goal of the second LIDA 2005 theme is to share experiences from practice and research in construction and operation of small digital libraries at a variety of institutions or domains, and in related networks and infrastructures on regional, institutional, or subject basis. This particularly involves small public and school libraries, libraries that serve remote areas, regional libraries, and specialized libraries. Contributions are invited that approach building, maintaining, and improving small digital libraries and networks from a number of perspectives. These include:

- ξ types of contents and services provided by small digital libraries
- ξ steps in design, development, and implementation of a small digital library or library network
- ξ necessary technology; methods and tools for digitizing, searching and accessing
- ξ availability of “digital library in a box” software and approaches; digital library toolkits
- ξ experiences in establishing digital libraries in small or isolated library environments; cooperative approaches; safeguarding the library; effects in their community
- ξ getting up or improving your own library web site; what can be obtained free?
- ξ cultural heritage digital libraries in small institutions – libraries, museums, archives
- ξ “if you build it will they come?” - needs, knowledge, skills of participant population; experiences with involving potential users in building of a digital library
- ξ necessary competencies and continuing education for librarians and information professionals in small libraries; how to reach and convince them?

Types of contributions

Invited are the following types of contributions:

1. **Papers:** research studies and reports on advances that will be presented at the conference and included on the conference Web site. Papers of up to 4000 words in length should be submitted, following the American Psychological Association (APA) style, followed, among others, by the Journal of the American Society for Information Science and Technology (JASIST) and Information Processing & Management (IP&M). The papers will be refereed and published in LIDA 2005 Proceedings. A selection of the best papers will be submitted for publication in the journal The International Information and Library Review.
2. **Posters:** short graphic presentations on research, studies, advances, examples, practices, or preliminary work that will be presented in a special poster session. An award will be given for the Best Posters. Proposals for posters should be submitted as a short, one or two- page paper.
3. **Demonstrations:** live examples of working projects, services, interfaces, commercial products, or developments-in-progress that will be presented during the conference in specialized facilities or presented in special demonstration sessions. These should involve some aspect of users and use. Proposals for demonstration should provide short description and a URL address, if available.

4. **Workshops:** two to four-hour sessions that will be tutorial and educational in nature. Workshops will be presented before and after the main part of the conference and will require separate fees, to be shared with workshop organizers. Proposals for workshops should include a short description, with indication of level and potential audience.

Submissions should be in electronic form (as attachments to email). to **Prof. Tatjana Aparac** at taparac@ffos.hr. Inquires can also be addressed to the co-chair of the conference Prof. Tefko Saracevic and Program Chair for Part I. Prof. Christine Borgman. Full addresses are provided below. All submissions will be refereed.

The conference program will also feature at least two international keynote speakers.

Deadlines:

- ξ For papers and workshops **10 January 2005**. Acceptance by 10 February 2004.
- ξ For demonstrations and posters: **10 February 2005**. Acceptance by 1 March 2004.
- ξ Final submission for all **15 March 2005**.

Invitation to institutions

We are inviting libraries, information agencies, professional organizations, and service providers to consider participation at LIDA by providing a demonstration, workshop, or exhibit about their advances, or by presenting a paper or poster about their activities. Sponsorship of an event is also invited. Institutions can benefit as well: We will provide course materials and virtual tutorials on LIDA website to participants so that they can communicate, instruct, and transfer topics of interest to their institution. Thus, we are organizing LIDA to reach a wider audience.

Commercial participants are welcome with 30 minutes presentations/demonstrations or workshops. **Fee: 300 Euros** (support for one student participant). Sponsorship of an event is also invited.

Institutions can benefit as well: We will provide course materials and virtual tutorials to participants so that they can communicate, instruct, and transfer topics of interest to their institution. Thus, we are organizing LIDA to reach a wider audience.

Publishers exhibitions are also welcome. Appropriate equipment will be provided following special arrangements between LIDA organizers and potential exhibitors.

Fee: 200 Euros. Transport and customers costs are not included.

Conference Fees:

Full Conference: **300 Euros**

Student Full Conference: **150 Euros**

Participants with accepted papers/posters/workshops: **200 Euros.**

Workshops/tutorials: TBA

Organization and submission addresses**Course co-directors and Program Chairs for Part II:**

TATJANA APARAC-JELUSIC, Ph.D
 Head, Department of Information Sciences
 Faculty of Education
 University of Osijek
 Lorena Jaegera 9, 31000 Osijek, Croatia
 Tel.: +385 1 6120111/231 Fax: +385 1 6156879
 Email: taparac@ffos.hr
 URL: <http://www.ffos.hr/katedre/knjiznicarstvo>

TEFKO SARACEVIC, Ph.D
 School of Communication, Information
 and Library Studies
 Rutgers University
 4 Huntington Street, New Brunswick, NJ
 08903 U.S.A.
 Tel.: +1(732)932-7500/ extension 8222
 Fax: (732)932-2644
 Email: tefko@scils.rutgers.edu
 URL: <http://www.scils.rutgers.edu/~tefko>

Program Chair for Part I:

Christine L. Borgman,
 Professor & Presidential Chair
 Department of Information Studies, Graduate School of Education & Information Studies
 235 GSE&IS Bldg, Box 951520, University of California at Los Angeles (UCLA)
 Los Angeles, CA 90095-1520, USA
 Tel: +1(310)825-6164; Fax: 206-4460
 Email: borgman@gseis.ucla.edu URL <http://is.gseis.ucla.edu/faculty/cborgman>

GENERAL CORRESPONDENCE AT THE ADDRESS OF Prof. TATJANA APARAC**Venues**

The first part of LIDA 2005 will be held in Dubrovnik and for the second part, the conference will move to island Mljet, less than a two-hour ride from Dubrovnik on a fast catamaran. Pre-conference workshops are planned for 30 May 2005 and post-conference workshops for 4 June 2005.

Dubrovnik, Croatia is among the unique cities in the world, recognized as one of the World Cultural Heritage sites by UNESCO. It is a walled city, preserved as it existed in medieval times. A beautiful natural location on the Adriatic Sea, a lavish architecture of squares, palaces, and churches, small, intriguing hill-hugging streets, pedestrian-only traffic within the walls, outings to the enchanting near-by islands - all these and more combine to make Dubrovnik one of the most popular destinations in Europe. For Croatia see <http://www.croatia.hr/> and for Dubrovnik <http://web.tzdubrovnik.hr/>; travel information at <http://www.dubrovnik-online.com/>

Mljet is one of the most enchanting islands in the Adriatic, a sea that abounds with beautiful islands to start with. Hotel Odisej is in a small harbor. Near the hotel is the entrance to Mljet National Park with lush vegetation surrounding three inland lakes, a small island with a monastery in the middle lake, paths for walking, and spots for swimming in the blue and green sea. For Mljet National Park see <http://www.np-mljet.hr/> and for hotel Odisej (with further information about the surroundings) see <http://www.hotelodisej.hr>.

Narodna in univerzitetna knjižnica
Informacijski center za bibliotekarstvo
Turjaška 1
1000 Ljubljana

NAROČILNICA za priročnik PREKAT

Naročamo _____ uporabniških imen za dostop do elektronske oblike priročnika PREKAT, Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani, 2001 po ceni 4.500,00 SIT za posamezen dostop.

Ime, priimek in naslov (**individualni naročniki**) / naziv in naslov (**knjižnica**):

E-naslov (nanj vam bomo poslali geslo in uporabniško ime):

Odgovorna oseba knjižnice (ime in priimek):

žig

podpis odgovorne osebe

Narodna in univerzitetna knjižnica
Informacijski center za bibliotekarstvo
Turjaška 1
1000 Ljubljana

NAROČILNICA za priročnik ZNAČKA

Naročamo _____ uporabniških imen za dostop do elektronske oblike priročnika ZNAČKA, Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani, 2001 po ceni 3.000,00 SIT za posamezen dostop.

Ime, priimek in naslov (**individualni naročniki**) / naziv in naslov (**knjižnica**):

E-naslov (nanj vam bomo poslali geslo in uporabniško ime):

Odgovorna oseba knjižnice (ime in priimek):

žig

podpis odgovorne osebe

Narodna in univerzitetna knjižnica
Informacijski center za bibliotekarstvo
Turjaška 1
1000 Ljubljana

NAROČILNICA za priročnik ZNAČKA

Naročamo _____ uporabniških imen za dostop do elektronske oblike priročnika ZNAČKA, Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani, 2001 po ceni 3.000,00 SIT za posamezen dostop.

Ime, priimek in naslov (**individualni naročniki**) / naziv in naslov (**knjižnica**):

E-naslov (nanj vam bomo poslali geslo in uporabniško ime):

Odgovorna oseba knjižnice (ime in priimek):

žig

podpis odgovorne osebe

Narodna in univerzitetna knjižnica
Informacijski center za bibliotekarstvo
Turjaška 1
1000 Ljubljana

NAROČILNICA za priročnika PREKAT in ZNAČKA

Naročamo _____ uporabniških imen za dostop do elektronske oblike priročnikov ZNAČKA in PREKAT, po skupni ceni 7.500,00 SIT za posamezen dostop do obeh publikacij.

Ime, priimek in naslov (**individualni naročniki**) / naziv in naslov (**knjižnica**):

E-naslov (nanj vam bomo poslali geslo in uporabniško ime):

Odgovorna oseba knjižnice (ime in priimek):

žig

podpis odgovorne osebe
